

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Expedita Juris Divini, Natvralis, Et Ecclesiastici Moralis Expositio

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Explicantur Clausulæ Rescripti pro foro interno. Caput Decimum Tertium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40132

§. VI.

In sexta clausula prohibetur executor aliquid muneris, vel compensationis accipere.

1. **I**D sanè non solum monet, sed præcipit: sic enim habet: *Quod si, spreta hac monitione, aliquid muneris, aut præmii recipias, excommunicationem latam incurras.* Immo interdum, quando scilicet dispensatio conceditur in forma pauperum, id est, sine illa compositione, seu eleëmofyna, quam pro divitiis soler taxare datarius, addit Pontifex, ut dispensatio tunc nulla sit.

2. Dubitatur ergo, an nihilominus executor possit excipere, saltem esculenta, & poculenta, quæ pauis diebus consumi solent?

3. Respondet Primò Sanchez, *a* non posse, quia omne genus muneris verat Pontifex, ibi (*aliquid muneris*) intelligit tamen Sanchez, si ea mittantur à partibus ante finitam Delegationem, vel cum pacto, seu conventionem dandi postea.

Addit Conradus, *b* eiusmodi executores debere omnia gratis exhibere; quare, nec pro labore studii, nec pro accessu ad Testes examinandos aliquam posse mercedem accipere.

4. Respondet Secundò Perez *c* duo afferens, Primùm, per dictam clausulam non prohiberi Officiali aliquid modicum accipere pro laboris impensa in exequenda dispensatione, si illud sit iure, vel consuetudine debitum, quam tamen consuetudinem adesse, difficile putat, quia eiusmodi labor admodum est exiguus.

Secundum, non prohiberi esculenta, & poculenta non magni momenti; eum enim non datur (ut supponendum est) ad corrumpendum Judicem, sed solum, ut majori brevitate suum munus perficiat, non videtur (ait) cadere in dictam prohibitionem. *d*

§. VII.

In septima clausula ponitur: Non obstantibus, &c.

1. **T**Ameti hæc clausula: *Non obstantibus Constitutionibus Pontificum*; addatur in

mandato de Dispensando: illa tamen non tollit impedimentum in illo mandato non expressum. Cadit igitur solum illa non obstantia super impedimentum expressum, ut rectè notat ibidem Conradus. *d*

CAPUT XIII.

Explicantur clausulæ Rescripti Dispensationis pro foro interno.

1. **I**ndicavimus aliquanto superius, quando occultum est impedimentum, ejus dispensationem peti, & impetrari per viam Pœnitentiariæ, quæ; nec ipsa immediate illam expedit, sed committit alteri per literas sigillatas, quarum præcipuas Clausulas jam expendo.

§. I.

In prima Clausula committitur Delegato executio.

1. **I**n hac Pontifex, ubi salutationem impetrat ei, cui delegat commissionem, requirit in eodem duas qualitates, quarum alterutra deficiente, nulla concederetur à Delegato dispensatio. Hæ sunt, ipsum esse Doctorem in Theologia; vel in Jure Canonico, &, eundem esse Confessarium approbatum ab Ordinario. Verba Pontificis hæc sunt: *Discreti viro Confessori Magistro in Theologia, vel Decretorum Doctore ex Approbato ab Ordinario.* His autem qualitatibus existentibus, est in potestate dispensandi hunc, vel illum eligere. Sed perpendamus jam utramque qualitatem.

2. *Confessario.* Olim satis erat, Delegatum hunc esse Confessarium, sed probabile saltem erat, non opus tunc fuisse, ut dispensatio expediretur ab ipso in actu Confessionis Sacramentalis, quia verba Brevis, non clarè hunc rigorem requirebant; hodie verò clarè solet poni, ut non nisi in ipso actu Confessionis Sacramentalis prædictus Confessarius dispense, ut eum multis notat Diana *p. 1. tr. 3. res. 106. e*

3. Addit idem *f* ex Marco Leone, sufficere, etiam si Confessio sit sacrilega, dummodo *307.*

modo ejusmodi sacrilegium non oriatur ex defectu integritatis circa rem, pro qua petitur dispensatio. Sed hæc doctrina mihi nimis difficilis est; nam, si requiritur Confessio Sacramentalis, quomodo sacrilega facta est, quæ Sacramentalis non est, cum in ea sacramentum non conficiatur, nec ea Confessio, si sit sacrilega, pars esse Sacramenti possit.

4. Quotiam vero absolute, nomine Ordinarii, ex communiore opinione intelligitur Ordinarius loci, quando ejusmodi Confessarius dicitur debere esse approbatus ab Ordinario, de Ordinario loci locutio erit: nam, an aliud benignius dici possit, alibi a vestigavimus. Illud certe est sub probabili opinione, an Confessarius approbatus pro Confessionibus, virorum tantum, valeat expedire dispensationes, seu literas directas ad fœminas, nam affirmativam sequitur Sanchez b negativam alii apud Dianam, c utriusque non improbabiler.

5. Magistro, &c. Aptus ergo non est Doctor in Jure Civili, neque ii, qui titulum habent Magistri in aliqua Religione, neque ii, qui tantum sunt licentiati, sed soli illi, qui, vel in Theologia, vel in Jure Canonico ad gradum Doctoratus in aliqua Universitate promoti fuerint; hi enim in Sacris Canonibus veniunt nomine Magistrorum.

6. Non nego interim, ex privilegio aliis id posse concedi, ut concessum est nostris Sacerdotibus Societatis, qui, si sint approbati ab Ordinario, & Deputati ad hoc à P. Gen. vel ad hoc idem Deputati sint ab alio Sacerdotis nostri Superiore, possunt ex d Privilegio concessio à Gregorio XIII. & modo dicto nobis communicato, vel communicando ab eodem P. Generali, vel Superiore, possunt, inquam, aperire literas Pœnitentiariæ, & illas exequi. Alios Religiosos qui in hoc Privilegio participant, debere esse approbatos ab Ordinario, & ab ipsorum Generali, vel de ejus licentia à Superioribus Deputatos pari modo ad hoc esse debere, rectè monet Sanchez e quia hæc sunt necessariæ conditiones requisitæ in corpore dicti Privilegii Gregorii XIII.

7. Inquires. Si Confessarius ritè electus à supplicante aperiat legitime literas, judicetque, non posse concedi dispensationem, quia putat v. gr. ob aliquod caput, causam non verificari, atque adeò literas esse subreptitias,

poteritne similis Confessarius si judicet causam verificari, vel ille idem Confessarius, si te maturius expensa, mutet sententiam, iterum negotium resumere, & dispensare?

8. Respondeo. Utrumque posse (esto non posse, contendat Marcus & Leo. (Opinio enim, vel error alterius non debet obstare supplicanti.

9. Neque obstat Primò, literas fuisse apertas ab alio, quia, per apertionem materialem, sive à Confessario, sive etiam fortè à Laico, factam, non amittunt literæ valorem suum, & quando Confessario injungitur, ut literas aperiat, intelligitur de formali apertione, id est, cum facultate dispensandi.

10. Neque obstat Secundò, quod Delegatus, data sententia, jam functus fuerit officio suo, unde nihil amplius possit, ut diximus supra, non obstat, inquam, quia ibi res vertitur in foro externo, pro quo Delegatus gerere se debet secundum rationem fori externi, quod in Jure non admittit reditum ad eandem causam, data semel sententia. At hic res agitur in foro interno conscientie, cujus natura est, ut, vel idem Confessarius mutando prudenter consilium, vel alius, sequendo opinionem probabilem, possit mutare per meliorem considerationem judicium, & absolvere.

11. Ex hac doctrina clarè sequitur, Confessario electo, fortè antequam tibi dispensationem expedierit, defuncto, posse à te eligi alium similem. Unde vides, commissiones hæc pro foro interno semper esse similes (nisi à Superiore restringantur) commissionibus realibus, quæ, ut supra k dixi, trãsleunt in successorem, atque adeò in casu nostro commissio transibit in successorem à te legitime electum.

§. II.

In secunda clausula committitur Veritatis indagatio.

1. Injungitur hic Confessario, ut is diligenter se informet de veritate causæ propositæ: Si ergo illi ea constet, jam sufficientem veritatem indagatam habet, ut supra diximus in simili.

2. Ejusmodi autem informatio cum nunc sit pro dispensatione in foro conscientie, e-

a Sup. lib. 5 de pœnit. c. 5. §. 4. n. 11. b Sanc. l. 8. matr. d. 34 nu. 16. c Dian. l. c. ref. 103.

d In Comp. Privil. Soc. V. Confess. §. 3. Conrad. in practi dispens. l. 7. c. 4. n. 70.

e Sanc. l. 8. matr. d. 34. nu. 3.

a P. 21. b P. 17. c Sanc. l. 8. matr. d. 34. d Sanc. l. 8. matr. d. 34. e Sanc. l. 8. matr. d. 34. f Sanc. l. 8. matr. d. 34. g Sanc. l. 8. matr. d. 34. h Sanc. l. 8. matr. d. 34. i Sanc. l. 8. matr. d. 34. k Sanc. l. 8. matr. d. 34. l Sanc. l. 8. matr. d. 34. m Sanc. l. 8. matr. d. 34. n Sanc. l. 8. matr. d. 34. o Sanc. l. 8. matr. d. 34. p Sanc. l. 8. matr. d. 34. q Sanc. l. 8. matr. d. 34. r Sanc. l. 8. matr. d. 34. s Sanc. l. 8. matr. d. 34. t Sanc. l. 8. matr. d. 34. u Sanc. l. 8. matr. d. 34. v Sanc. l. 8. matr. d. 34. w Sanc. l. 8. matr. d. 34. x Sanc. l. 8. matr. d. 34. y Sanc. l. 8. matr. d. 34. z Sanc. l. 8. matr. d. 34.

jusdem foro conformanda erit : atque adeo non est sumenda, nisi ab ipso supplicante, sine Testibus, sine Notario, immò, & sine juramento ipsius supplicantis ; quicquid contrarium dicat Pontius a contra quem agit Perez, b Si autem hæc informatio ; vel non sumatur, vel veritas Confessario non constet, nulla erit dispensatio, ob non servatam formam à Delegante præscriptam.

3. Sed quid, si supplicans dicat, immò, & juret, rem ita se habere, ut ipse Pontifici proposuit, sed executor aliunde sciat, eam esse falsam?

Respondet. Non e debet dispensare, quia ipsi non sub alia forma concessa est dispensandi potestas, nisi, indagata veritate, eaque comperta ; dummodo semper advertas, d ut sigillum Confessionis factum tectum custodias.

§. III.

In tertia clausula designat Pontifex pœnitentiam dispensando imponendam.

1. IN hac designatione pro foro interno, ut etiam pro foro externo, de quo diximus in Cap. præcedenti, & huc locutionem de simili pœnitentia remisimus, diligenter est distinguendum, nam in aliquibus operibus se remittit Pontifex arbitrio Delegati, in aliquibus Pontifex ipse determinat. In illis igitur aliquid potest Delegatus, in his prorsus nihil. Perpendantur ergo verba Pontificis, & secundum illa, ad amussim, se Delegatus gerat.

2. Illud notat, & latè habet Sanchez, s si culpa fuit jam per alias Confessiones absoluta, non debere necessario iterum à Delegato illum absolvi, & pro ea iterum pœnitentiam sacramentalem imponi : tunc ergo solum pœnitentiæ, quas designat Pontifex, sunt à Delegato injungendæ.

3. Delegatus ergo non potest opera specialiter à Pontifice injuncta, quale est, v. gr. servitium Ecclesiæ per tres, vel quatuor menses, quod in dispensationibus in forma Pauperum, aliquando imponit Pontifex, non potest, inquam, illa, vel mutare in alia, quamvis pia opera, nec contrahere, nec differte post matrimonium, nec mitigare : potest tamen

Tamburinus de Sacramentis.

hanc, vel illam Ecclesiam, immo, & locum pium designare. Ratio est, quia servitium est à Pontifice definitum, Ecclesia non item. Vide de his fusè Pyrrhum Conradum fin quo inuenies, si secus fiat, dispensationem fore nullam, & cerrè, eam esse praxim in Curia, supponit etiam Diana. g

4. Inquires. Potestne Delegatus concedere, ut quando pœnitentia imponitur à Pontifice per aliquod menses, fiat partim antequam matrimonium ineatur, partim vero postea, & interim ipse dispensationem concedat, pœnitentia non integrè peracta? Hæc quæstio non est eadem, ac illa: An Delegatus possit dispensare, antequam pœnitentia ullo modo peracta sit: id, quod non posse, modo statuimus, & rectè probat Bardi loc. cit. sed an possit, antequam ex parte peracta sit.

5. Respondet. Conradus loco citato omnino esse debere pœnitentiam integrè peractam, docet. Sed quidam Theologus mihi nudius tertius retulit, se scire, hic Panormi Vicarium quemdam ad similes dispensationes Delegatum, semel, aut iterum concessisse dispensationem Matrimonii, antequam tota pœnitentia, sed solum, quoad aliquam partem, completa fuerit.

6. Confirmatur ex eo, quod in Brevi Pontificio, postquam imponitur, ut Oratores in Ecclesia publica adsint Sacro cum candelis, in manu accensis, & ut vir servitium exhibeat per tres, vel quatuor menses in aliqua Ecclesia designanda à Delegato, addi solet. *Qua pœnitentia publicè peracta, dispensat.* Hæc enim verba videntur solum cadere in priorem pœnitentiam, quæ est publicè facienda, non vero in servitio illo corporali, quod potest in aliquo pio, quamvis non publico, ad arbitrium Delegati exhiberi.

7. Sed profectò hæc firmitatem non habent. Quare, si Vicarius ille hac doctrina usus est, penes ipsum sit auctoritas. Expende enim Clausulas Rescripti, quod tria præscribere solet: Primò, ut Delegatus Oratores separet, si fortè simul habitent. Secundò, ut imponat eisdem publicam pœnitentiam assistendi in Missa cereis accensis. Tertiò, ut vir conferat servitium alicui loco pio per tres menses, quibus præscriptis, concludit: *Et peracta publica pœnitentia, &c. dispensat, &c.* Notas verba? ideo Pontifex solum meminit in hac conclusione pœnitentiæ publicæ peractæ.

sta, quia illam omnino vult jam peractam esse ante dispensationem: non meminit autem servitii illius, quod etiam integre peractum esse vult, quia jam hoc dixerat in illis verbis: *Ut vir conferat servitium per tres menses*: Si enim vir conferat solum per duos jam non servat id, quod prescriptum fuit ad dispensationem obtinendam, hanc enim vim habet illud (*conferat*) positum ante illud (*dispenses*) quasi dicatur: *postquam contulerit, dispenses*. Hic est sensus tenoris Rescripti, si sincere illud interpretari velimus, & ad intentionem Pontificis attendamus, qui prius vult satisfactionem per illam poenitentiam sibi dari, & deinde, quasi satisfactus, gratiam dispensationis concedere.

8. Adde Primò, illud (*ut*) significare conditionem, id est, *si contulerit servitium*, sicuti notat Conradus a ex Surdo.

a Conrad.
in praxi
disp. l. 8. c.
6. nu. 54.

9. Adde Secundò, in his dispensationibus in forma pauperum, in quibus imponitur hoc servitium, illud imponi loco elemosynæ, quæ imponitur Divitibus, subrogando scilicet servitium elemosynæ. Quemadmodum ergo à Divite prius solvitur elemosyna, & deinde ipsi conceditur gratia, ita à Paupere prius implendum est servitium, & c. cum commune sit jus, quod subrogatum debeat habere easdem conditiones, quas habet id, cui subrogatur.

10. Adde Tertiò, esse valde inconveniens, ut matrimonium celebretur ab Oratore, lætitiæque solitæ signa exhibeantur, traducatur Sponsa coram omnibus in domum Sponsi, fiant benedictiones Matrimonii ab Ecclesia institutæ, & c. quando eadem Ecclesia vult, ut Orator maneat in poenitentia.

11. Denique. Quid, si deinde Orator jam dispensatus omittat servitium? Respondebis. Illicite omittet, sed valide persistet dispensatio, Audio: sed hoc non satis esset ad difficiles reddendas ejusmodi dispensationes, & ad exemplum illorum, quæ est intentio Ecclesiæ, ergo dicendum est, non solum illicite agi, sed invalide.

§. IV.

In quarta clausula requiritur, impedimentum esse occultum.

DE hac re plene diximus b supra, ubi c etiam notavimus, quid præstandum, si post dispensationem res forte divulgetur.

§. V.

In quinta Clausula præscribitur revalidatio Matrimonii.

SI forte Matrimonium inter impeditos per impedimentum dirimens, contractum fuit, cum fuerit nullum, revalidari per novum consensum debet: id ergo monet in hac clausula Pontifex. Nos autem de hac revalidatione commodius tractabimus infra d pluribus.

§. VI.

In sexta Clausula advertitur, hanc dispensationem valere tantum pro foro Conscientiæ.

1. Quandoquidem Dispensatio, de qua agimus, expedienda est per viam Poenitentiaræ, quia est pro impedimentis occultis, ideo recte advertat Pontifex, eam dari solum pro foro interno. Judex ergo in externo foro procedere poterit in hoc casu, ac si ei Matrimonio dispensatum non fuisset.

2. Verum non est negandum, si Judex sciat, ejusmodi dispensationem fuisse datam, posse interdum illi acquiescere, immò recte Filliucius e notat, posse evenire, ut Confessarius habita licentia, ut suppono à poenitente) faciat fidem apud Judicem, se absolvisse, & dispensasse. Ex quo Testimonio disimulare Judex poterit, & Matrimonium illud non condemnare. Potest item contingere, ut Parochus, vel Episcopus, nolit assistere huic Matrimonio, quia scit, impedimentum occultum esse inter contrahentes; tunc ergo Confessarius poterit, per similem licentiam Poenitentis, certiolem facere Parochum, vel Episcopum.

copum, qui sanè ad ejusmodi Testimonium acquiescere omnino debebat.

§. VII.

In septima Clausula precipitur lacerari literas.

Executor horum impedimentorum, quæ occulta supponuntur, nullas literas, nullamque fidem debet dare iis, quibus dispensationem concedit (Excipe, quæ diximus §. præced. num. 2.) ipsumque Summi Pœnitentiarii Breve, seu Rescriptum, ex cujus vi dispensationem expedit, lacerare, vel quod idem est, comburere, obligabitur: id, quod non raro sub pœna excommunicationis precipitur, quia, ut habet a Filliucius, Pontifex non vult, ut sic dispensatus uti possit ea dispensatione in foro externo.

At, poteritne Confessarius illud Breve apud se retinere?

Respondeo, Cum certè ad alium usum, non vero ad forum externum, ut supponimus, retineat, erit materialis retentio, unde, nec ipsi b prohibita, maxime, si in illo aliqua fiat scissura, præsertim sigilli, &c. Addit Sanc. c. Si ejusmodi Breve apud ipsum dispensatum remaneat, non propterea in validam fore dispensationem: nam, quando Pontifex Delegato dicit. *Quod si restituerit, nihil illi præsentis litera suffragarentur*, sensus est, ut nihil suffragarentur in foro externo.

CAPUT XIV.

De Duratione Dispensationis, & Potestatis dispensandi.

§. I.

An cesset, seu valeat Dispensatio seu dispensandi potestas, si non acceptetur?

Hic sunt tria ferè certa, unum controversum. Certum est Primò, si tu petas a Pontifice v. g. per medium tuum Procuratorem dispensationem, vel potestatem dispensandi, & Pontifex concedit, valere d. gratiam, quia jam adest tua acceptatio in persona tui Procuratoris, cui mandatum petendi dedisti.

2. Certum est Secundò. Si, te nesciente, aliquis tibi easdem gratias impetret, valide impetrare; valide enim impetrari omnes gratias pro alio nesciente, rectè probat Sanc. c. Si motu ber lucrandi Donationes liberales, ita, & has gratias, & privilegia, quæ tandem aliquid donant, nempe exemptionem à lege. Ad complementum tamen valoris requiritur tua acceptatio, ut sic illa gratia uti possis, & ad quosdam alios effectus, qui infra indicabuntur. Si igitur res ita se habet in cæteris gratis, ita etiam se habebit in dispensationibus Matrimonialibus. Immo in his, quod impedimenta Consanguinitatis, vel Affinitatis est illud peculiare, ut, si sciantur, vel acceptentur ab uno ex conjugibus, sit ex alio capite valida dispensatio; Cum enim tunc dispensetur in impedimento afficienti utramque personam, acceptatio unius, ne careat suo effectu prodest etiam alteri.

3. Certum est etiam Tertio, si aliquo tempore nolueris acceptare prædictas gratias, posse postea, quandocunque volueris, illas valide acceptare, quia donec Pontifex, seu Princeps eas non revocaverit, semper persistent, atque adeo eas acceptare tibi integrum semper erit.

4. Hæc sunt certa, Controversum est, an si impetratam dispensationem de impedimento, quo laborant vir, & mulier, nescientes; sive bona, sive mala fide procedant ad matrimonium, matrimonium infirmetur ex aliquo alio capite? Verum de hac quæstione à me alibi dicitur satis.

§. II.

An cesset ex renuntiatione? Quid ex non usu?

Impetrasti dispensationem, seu gratiam & acceptasti, illam tamen nunc renuntias, perit ne gratia? Quod enim eam possis renuntiare certum est, quia quilibet potest renuntiare suam rem, qualis esse supponuntur hæc gratiæ, & privilegia concessa in utilitatè propriæ personæ, nam concessa alicui in favorem status, ut est privilegium Cænonis concessum Clericis, non posse à Clerico renunciari, scimus omnes.

2. Respondeo. Si Superior legitimus tuam

Zz 2

renun-